

ÅRSMELDING 2021

Regionkontor Landbruk

Lørenskog • Oslo • Rælingen

INNHOOLD

Regionkontor landbruk	4	Regionalt miljøprogram (RMP)	21
Ansatte i 2021	4	Vannkvalitet	22
		Økologisk dyrking	22
«Året som har gått»	5	Plantevernmiddelbevis	23
«Ingen vinner frem til den evige ro»	5	Areal- og kulturlandskapstilskudd	23
Noen hendelser	5	Forvaltning av Skulerud skog, Lørenskog	23
		Vilt- og fiskeforvaltning i Lørenskog	23
Hovedtall	7	Veterinærkvartordning for Nye Stor-Oslo	24
		Kystgeit – tilrettelegging for skjøtsel i Oslo	24
Økonomi	8	Skjøtselstiltak i Sørkedalen	24
Planarbeid m.m.	10	Næringsutvikling	25
Kommuneplan og landbruksplan		Innovasjon Norges BU-pris for Oslo	25
i Rælingen	10	Innovasjon-Norge søknader	25
Kommuneplan og landbruksplan			
i Lørenskog	11	Prosjekter	26
Planområder i Oslo	12	Etablering av parsellhager i Lørenskog	26
Markaloven	13	Kompetanseutvikling om kompost	
Landbruksmeldingen og		og jordsmonn i urbant landbruk	27
FNs bærekraftsmål	13	Skogkultur – ungsogopleie – JOB:U	27
		Pilotprosjekter demensomsorg	
Skogbruksforvaltningen	14	i Lørenskog og bydel Nordre Aker	27
Skogressursene	14	Beredskapsplanen for landbruket	28
Tilskudd til næringstiltak i skog	15		
Skogfond	15	Vedlegg – Statistikk	29
Markaforskriften	15	Arbeidsstatistikk ved RKL	29
		Skogbruksstatistikk	29
Jordbruk	17	Jordbruksstatistikk	30
Produksjonstilskuddene	17		
Erstatning ved klimabetinget avlingsskade	17		
Velferdsordninger i landbruket	17		
Ajourhold av markslag	17		
Miljø – og kulturminneforvaltning	18		
Informasjonsarbeid	18		
Tilskuddsforvaltning og			
nye tiltaksstrategier	18		
Kulturlandskapsprisen 2021	19		
Miljø- og kulturminneregistreringer	19		
Tilskudd til miljøtiltak i skog	19		
Dreneringstilskudd	20		
SMIL – spesielle miljøtiltak i jordbruket	20		
Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL)	21		

REGIONKONTOR LANDBRUK

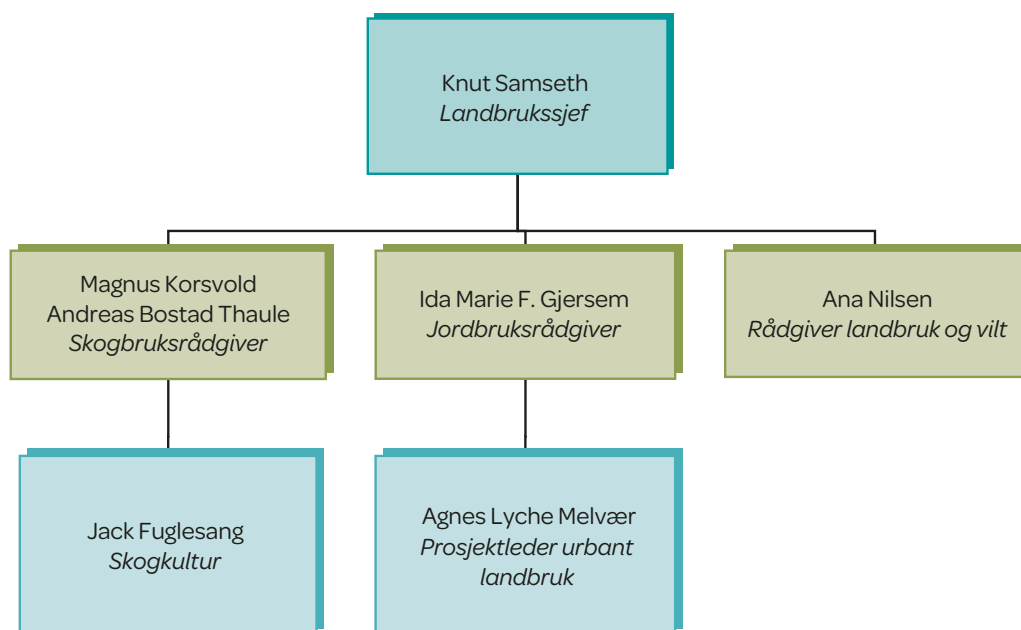
Regionkontor landbruk 2021, RKL, utgjorde landbrukskontorene i kommunene Lørenskog, Oslo og Rælingen. Lørenskog kommune er vertskommune for landbrukskontoret.

Kontoret har normalt 3,6 årsverk samt prosjektengasjerte. Utover landbrukskontorets tradisjonelle oppgaver, har kontoret ansvar for fisk- og viltforvaltning i Lørenskog, kommuneskogen i Lørenskog, forvaltning for to utvalgte kulturlandskap i Oslo, Sørke-

dalen og Nordmarkplassene. I 2021 håndterte RKL 272 saksbesvarelser totalt for kommunene.

Den kommunale veterinære vaktadministrasjon for kliniske oppgaver er lagt til kontoret med Lørenskog. Vaktområdet Nye-Stor-Oslo for sju kommuner gjelder også Asker og Bærum, Lillestrøm (gml Skedsmo) og Nittedal.

Ansatte i 2021

Representanter fra kommunene har jevnlig RKL-Samrådsmøter og følger kontorets økonomi og felles faglige problemstillinger. De har hatt 4 møter i 2021 og følgende har vært representert:

- Rakel Rauntun (Lørenskog)
- Lise Jørstad (Oslo)
- John Hage (Rælingen)

I 2021 var det engasjement- eller konsulenthjelp for følgende prosjekter

- Urbant landbruk Lørenskog – pilotprosjekt ved Skårer gård – Agnes Lyche Melvær
- Gjenfotografering og opplysningstavler i Sørkedalen – Jenny Svartor og Trond Pinsli
- Opplæring for jobbskaping innen ungsjøgskjøtsel i alle tre kommuner – Akershus Skogselskap
- Filmprosjekt om kunnskapsutvikling om komposteringsmetoder – Nina Berge
- Beredskapsplan for landbruket, fornying – Grete Ruden

«ÅRET SOM HAR GÅTT»

«Ingen vinner frem til den evige ro»

Slik kan vi gjengi året 2021 med folketonen fra Hallingdal. Før vi rakk å venne oss til et gjenåpnet samfunn, ble landet igjen stengt ned. Landbruket har til alle tider visst at det er skiftende tider, sol og regn, uår og kronår, sjukdom i fjøset eller tvillingfødsler. Og vi lærer at landbruket er en grunnleggende samfunnsfaktor både for mat, sosial rettferdighet og trygghet.

Været var tørt inn mot forsommeren, men i juli ble det 2 grader varmere enn normalt og 40 mm mer nedbør enn normal (Oslo). Værforholdene var gode under skurtreskingen i august og september. Felleskjøpet opplyser at matandelen av hvete etter 2021 er over historisk nivå. Nofima (Ås) sine undersøkinger av årets mathvete viser at denne har god bakekvalitet, med generelt sterk glutenkvalitet og høyt falltall. Proteininnholdet er høyere enn i 2020-avlinga.

Men den usikkerheten som kom høsten 2021, er det lenge siden landbruket har kjent på. Avlingsskadeerstatninger og gjeldsordninger i Innovasjon Norge har vi grep på her til lands, senest med håndtering av tørkeåret 2018 og avlingsnedgang. På høsten kom første varsel om verdensomfattende endringer for landbruket, om gjødselpriser så høye ingen har sett før, og at strømprisene ble så høye at de nesten ikke lar seg betale. Godt dyrevern, grønnsaker til alle deler av året, og et godt drevet landbruk trengs, men den får ikke skyvet kostnader over på prisen på varen den leverer. Derfor er det viktig å spørre hva kan endres i produksjonsmåte, som mindre gjødsel, uten at det går utover minstemål av kvalitet. Bakekvaliteten av korn kan bli et viktig spørsmål.

Kornproduksjonen er merkbart redusert siden 2008 i våre tre kommuner (se i under) og det er grunn til å stille spørsmål om 35 % nedgang i det totale avlingsnivået er slik det bør være. På landsnivå er kornproduksjonen ila fem siste år gått ned med 15 %. Det er grunn til å spørre om beredskapen om mat og matproduksjon er god nok. Med den reviderede beredskapsplanen for landbruket fra 2021 får vi ikke svar på produksjonspotensialet i området,

men det er verdt å undersøke. Beredskapsplanen tar likevel for seg viktige element der hendelser i natur og klima, som kvikkleireras, kan møtes med omtanke for landbruket og dyrevelferden.

Noen hendelser

Urbant landbruk er av stor betydning for kompetansen om selvberging og dyrking. RKLs engasjement for jordsmonnkunnskap har blitt videreført i 2021 gjennom en film om komposteringsteknikker. Prosjektet er støttet av Viken fylkeskommune. I Lørenskog har landbrukskontoret ledet arbeidet med å etablere parsellhager, som har resultert i 40 stykker på Skårer gård.

For å skjøtte voksende skog og mark riktig, startet RKL opp et skogkulturprosjekt ved å kartlegge slike areal. Prosjektet i samarbeid med Skogselskapet, og finansiert av fylket og stat, skal gi opplæring av ungdom i skogskjøtsel. Tre ungdommer fikk sommeren 2021 prøve seg som skogsarbeidere gjennom et JOB.U-prosjekt. Oppdrag fra skogeiere om å ungskogpleie småskog skal kunne gi arbeid videre for ungdommen.

Kulturlandskapsprisen for 2021 ble tildelt Hestejordene, et samarbeidsprosjekt mellom Sandås Vel, Lillomarkas Venner og Alna ridesenter i Oslo kommune. Prisen gis av de tre kommunene som har regionsamarbeid om felles landbrukskontor. Kulturlandskapsprisen består av 20 000 kroner og en vandrepremie, en lauvingskniv (snidel). Prosjektet Hestejordene berømmes for samarbeidet mellom organisasjonene og for bevaring av kulturlandskapet på beiteområdene i Groruddalen. Ordfører Marianne Borgen delte ut prisen den 17.10.2021 foran mange ildsjeler og innbyggere som kom innom for å feire Hestejordene ved Rødtvet.

Innovasjon Norge overrakte Bygdeutviklingsprisen 2021 til Gruten og Siri Mittet. Prisen ble gitt dem for nyskapingen av dyrkingsmediet kaffegrut. Firmaet samler inn kaffegrut fra bedriftskunder og nyttiggjør dette ved å dyrke østerssopp i dette vekstmediet, i tillegg til å lage såpe og mye annet. I 2019

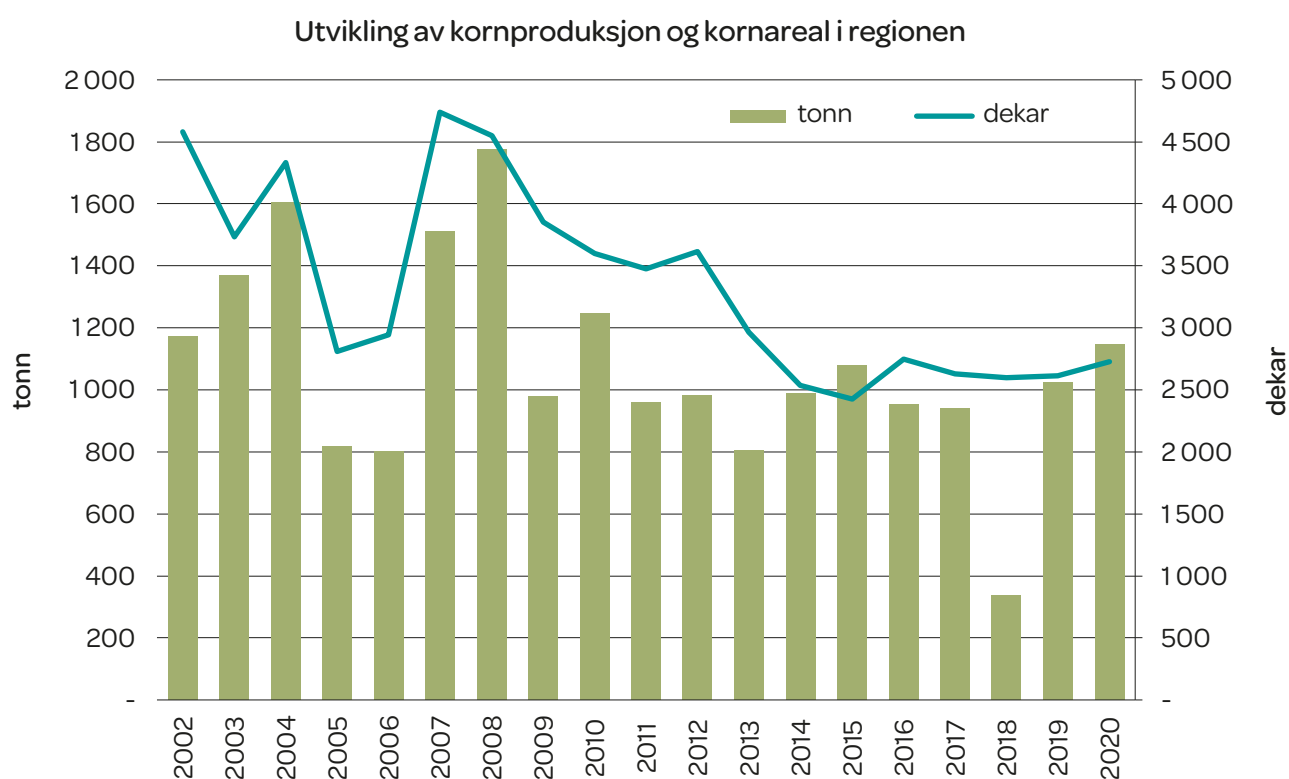
ble 9 tonn kaffe-grut samlet inn og 1,6 tonn sopp produsert.

Skogbruket har gyldne år, men det har vært en redusert aktivitet i 2021. Det ble i 2021 avvirket totalt 75 422 m³ tømmer innenfor regionen. Dette er en reduksjon sammenlignet med 2020, men fortsatt på et høyere nivå enn tidligere. Det ble også innrapportert planting av totalt 122 720 planter i 2021. Avsetningsmulighetene og tømmerprisene, særlig for sagtømmer, har i 2021 har vært gode. I tillegg ble det gitt ulike tilskuddsordninger i skogbruket for å holde skogbruksaktiviteten oppe under koronaen.

Det ble utført ungskogpleie på 1 733 daa ungskog i 2021. Dette er en betydelig økning sammenlignet med årene før. Noe av økningen kan tilskrives skogkulturprosjektet. Men størrelsen på arealet det ble utført hogst på for 10 – 15 år siden tilsier at nivået for ungskogpleie burde ligge enda høyere.

Vi takker eierkommunene for samarbeidet i 2021.

*Knut Samseth
Landbrukssjef*

Figur 1: Kornproduksjon i Oslo, Lørenskog og Rælingen. Kilde: Landbruksdirektoratet

HOVEDTALL

Tabell 1: Hovedaktiviteter i regionen i 2021. Tallene i parentes er for 2020.

		LØRENSKOG	OSLO	RÆLINGEN	SUM
Landbruk	Jord daa ¹	5 921	9 737	6 303	21 961
	Prod. skog daa ¹	46 035	267 002	41 848	354 885
	Totalt daa Landbruksareal ¹	51 956	276 739	48 151	376 846
	Annet markslag daa ¹	7 711	64 663	18 342	90 716
	Bebyggelse/samferdsel daa ¹	11 018	113 154	5 358	129 530
	Kommuner totalt areal daa ¹	70 546	454 079	71 682	596 307
	Eierenheter jord og/eller skogbruk ²	80	145	73	298
Jord	Driftsenheter jordbruk ³	21 (22)	25 (27)	17 (17)	66 (64)
	Melkeprodusenter	1 (1)	2 (2)	4 (4)	7 (7)
Skog	Tilskudd til skogkultur	4 (5)	2 (2)	2 (6)	8 (13)
	Tilskudd til veibygging og hestedrift	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	Hogstmeldinger	26 (21)	64 (106)	6 (22)	96 (149)
Sosial	Avløser sykdom og fritid	8 (12)	5 (6)	9 (9)	20 (27)
	Tidligpensjonsordning	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Miljø	SMIL forurensning	2 (1)	3 (1)	3 (2)	8 (4)
	SMIL Kulturlandskapstiltak	2 (0)	0(4)	2 (4)	4 (8)
	Regionalt miljøprogram	10 (12)	13 (11)	13 (13)	36 (36)
	Autorisasjonsbevis for bruk av plantevernmidler	0 (1)	13 (9)	0 (1)	13 (11)
Næring	Trad. jordbruk (BU og generasjonsskifte)	0 (0)	0 (0)	1 (0)	1 (0)
	Etablering/bedriftsutvikling (BU)	0 (0)	2 (1)	1 (0)	3 (1)
	Bioenergi	1 (0)	1 (0)	1 (0)	3 (0)

1. Arealene basert på Arealbarometer AR5, 2021 (<https://arealbarometer.nibio.no/nb>)

2. Data fra SSB basert på landbruksregisteret 2020, landbrukseiendommer som har minst 5 daa jordbruksareal og/eller minst 25 daa produktivt skogareal. (<https://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/statistikker/laeiby>)

3. Kun bruk som søkte om produksjonstillegg i 2021

Tabell 2: Regnskap og budsjett for 2021

Art	Regnskap	Budsjett inkl. endring
UTGIFT		
Lønn inkl sosiale utg	3 345 201	3 415 087
Kjøp av varer og tjenester	1 243 610	2 154 564
Overføringer	369 409	299 236
Utgift før finans	4 958 220	5 868 887
Finansutgifter	1 215 204	0
Total utgift	6 173 424	5 868 887
INNTEKT		
Salgsinntekter	-19 000	-19 513
Refusjoner (Ramme L, R og O, Vet.vakt og annet)	-5 645 536	-5 342 707
Finansinntekter	-505 000	-505 000
Total inntekt	-6 150 536	-5 847 707

Utgangspunktet for Regionkontor landbruk sin rammeavtale er et samarbeid etter kommunelovens § 20-2, 1. og 2. ledd. Dette betyr at samarbeidets årlige ordinære driftskostnader fordeles etter sja-blong: Lørenskog 29,5 %, Oslo 42 % og Rælingen 28,5 %. For avtaleperioden skal det være minimum 3,6 årsverk. Eventuelle merinntekter eller mindre-inntekter reguleres i fond og innarbeides evt i neste års budsjett. Særskilte prosjekter o.l. skal ikke inngå i kontorets ordinære arbeid og kostnader, men finansieres særskilt.

Tabellen ovenfor viser regnskapet for 2021 i Interkommunalt samarbeid (tjeneste 29000) der rammeavtalen og fellesprosjekter for alle tre kommunene

inngår. Total inntekt er på 6,1 mill. kr. Budsjettet ble endret i løpet av året med 505' kr (bl.a. for å sette i gang prosjektet Beredskapsplan).

Utgiftene som påløp drift av RKL, var på 2021 på 4,9 mill kr, og betydelig mindre enn budsjettet, 5,8 mill kr. Driftsutgiftene er påvirket av at igangsatte aktiviteter ble mindre i Sørkedalen enn ønsket (ca 200'kr mot faktisk forbruk ca 30' kr på konsulent) og at aktiviteter som «Beredskapsplan i landbruket» ble mye rimeligere enn budsjettet. Det ble også færre igangsatte aktiviteter pga koronaen. Videre ble det ikke igangsatt studietur (200' kr) for kontoret (nye oppgaver for by og bynær landbruksforvaltning).

Tabell 3: Oversikt over refusjoner og avtalte overføringer for tilleggsoppgaver for 2021

Inntektsfordeling		PST	2 020		2 021	
Refusjoner (ramme L, R og O, Vet.vakt, o.a.)			-5 617 058		-5 645 536	
Oslo	Rammeavtale	42	-1 621 500		-1 662 000	
	Utvalgte Kulturlandskap		-285 000		-292 000	
	Skjøtselstilskudd i Sørkedalen		-60 000		-62 000	
	Kystgeittilskudd		-55 000	-2 021 500	-57 000	-2 073 000
Lørenskog	Rammeavtale	29,5	-1 138 000		-1 168 000	
	Vilt- og kommuneskogforvaltning		-212 000	-1 350 000	-240 000	-1 408 000
Rælingen	Rammeavtale	28,5	-1 100 000	-1 100 000	-1 132 000	-1 132 000
SUM		100	-3 859 500	-4 471 500	-4 613 000	-4 613 000
Refusjoner utenfor kommunene			-1 145 558		-1 032 536	
Sum refusjon og tilskudd/støtte			-5 617 058		-5 645 536	

RKL-fond bundet til løpende drift er nå på kr 2.548' kr mot kr 1.698' i 2020. Dette er inklusive kr 607' som ble overført fra RKL-samarbeidet i

Skedsmo før 2020. Det er mindre forbruket i 2021 som gir økte fondsmidler.

Tabell 4: Oversikt over overskudd fra tidligere års prosjekt og kommunalt avsatte midler i 2021

Balansekonti fra tjeneste 29000 og 32900 med aktivitet 66691-66693

Bundet kommune kt	Art	Aktivitet	31.12.2020	31.12.2020	31.12.2020
2510026	Avsetning fond Lørenskog	66 691	- 166 596		- 166 596
	Avsetning fond Oslo	66 692	- 476 203	127 182	- 349 021
	Avsetning fond Rælingen	66 693	- 69 302	20 000	- 49 302
	SUM				
2510027	Løpende drift		- 1 698 845	- 850 125	- 2 548 970
2510028	Lørenskog kommuneskog		- 171 370	87 371	- 83 999

Fond bundet til hver enkelt kommune er totalt på 564' kr, en nedgang på 147' kr ila året.

Fondskonti for overskuddet av hogst 2020 i kommuneskogen Lørenskog (kr 171'), er redusert til 89' kr pga tilplanting i 2021.

PLANARBEID M.M.

Landbrukskontoret utfører sine lovoppgaver med bakgrunn i delegeringsvedtak fra hver enkelt kommune til landbrukssjefen. Kommunenes delegerte myndighet gjelder blant annet **jord-, skog-, konsesjons-, odels-, forpaktungs- og forurensningsloven** (jordbruksdelen av forskriftene). Landbrukskontoret lager saksframlegg innenfor disse lovene eller gir uttalelser til øvrige saker som en intern høringsinstans i kommunen. Sistnevnte gjelder spesielt i forbindelse med byggesaker og reguleringsplansaker.

Rammene som ligger til grunn for sakshåndtering ved landbrukskontoret er kommunenes kommuneplaner. Alle kommuner har en fullført saksbehandling etter jordlov og etter plan- og bygningslov der det er påkrevet vedtak etter begge lovverk. Det har i 2021 vært 17 saker hvor plan- og bygningsloven har vært en del av saksbehandlingen, de aller fleste i Oslo.

Veilederen «**Gården som ressurs**» fra Kommunal og moderniseringsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet drøfter kommunal saksbehandling av tiltak i og i forbindelse med landbruk, og stedbunden næring. Etablering av tilleggsnæringer i mindre målestokk, er ment skal stå i en særstilling. Denne veilederen forteller om hvordan kommunen kan bruke kommuneplanens arealbeskrivelse og planbestemmelse til å angi ulike typer sakers saksbehandling etter plan- og bygningsloven. I noen saker kan det bli jordlovsbehandling ved omdisponering av jord.

Estetiske vurderinger om utvikling av hus på tun, nye eller bruksendring av eksisterende hus, er viktig ut fra det landskap som tiltaket plasseres i. Det legges også vekt på å framelske bruken av gamle bygg.

Landbrukskontoret har i løpet av året gitt uttalelser til reguleringsplaner i eller inntil LNF-områder. Uttalelsene tar opp emner som boforhold, og muligheten for å drive jord- og skogbruk i fremtiden inntil planområdets avgrensning. Det er en utfor-

dring å få prioritert ressurser ved kontoret som kan følge opp den store mengden planer det er innenfor våre kommuner.

LNF-forum er et faglig samhandlingsrom for saker som krever miljø-, plan-, bygnings-, kultur- og landbruksfaglig kompetanse i planområdets LNF. I både Rælingen og Lørenskog skjer det en koordinering av plan- og bygningslovssaker i LNF-forumene og oppdatering på hva som er på gang av langsiktig arbeid.

For Oslo er LNF-forum et faglig møtested for Byantikvaren, Bymiljøetaten (urbant landbruk og miljøfag) og Kulturoetaten. I møtet skjer infoutveksling og samarbeid om skjøtseloppgaver og prosjekterrelaterte oppgaver i kommunen, både på kommunal og privat grunn. Landbrukskontoret har med ujamne tidsrom møter med Plan- og bygningsetaten (PBE) om koordinering av saksbehandling.

Kommuneplan og landbruksplan i Rælingen

Rælingen vedtok sin kommuneplan sist i 2015. Den inneholder langsiktige grenser for landbruket, Grønn strek, som en markert ønsket utvikling for tre tettsteder på lang sikt. Streken er ikke juridisk bindende. **Grønn strek** har en sterk forankring i kommunens arealstrategiske retningslinjer og vises på plankartet som en stiplet grønn informasjonslinje. I flere av delområdene er utbyggingen styrt mot skogområde framfor jordbruksareal.

I 2020 startet kommunen en ny rullering av kommuneplanen. Samfunnsdelen ble vedtatt i oktober 2021. FNs bærekraftsmål skal legges som ramme og premiss for arbeidet med kommuneplanen. Arealdelen er under utarbeidelse. Arealstrategien skal bidra til å sikre helhetlig og langsiktig forvaltning av kommunens arealer. En viktig del her er å få hjemmel i bestemmelser til arealdelen til kommuneplanen for å kunne stille krav om erstatningsarealer slik at jordflyttingsplan blir forankret juridisk. Rælingen kommune har også igangsatt arbeide med en ny plan for klima, energi og sirkulær økonomi. Den omhandler bla kommunens eget ansvar i sin aktivitet.

Jordsmonn som ressurs har vært sentralt for kommunene.

Kommunedelplan Landbruk ble vedtatt i 2016 sammen med en tiltaksplan. Landbruksplanen er et kommunalt dokument for ønsket utvikling for kommunen i ulike fagområder overfor landbruket. I tiltaksplanen er det derfor ansvarsområder lagt til helse, utbyggingstjeneste mfl. Viktige tema er økt matproduksjon, økt næringsutvikling innenfor landbruket, kulturlandskap og kulturminner, klima, energi og forurensning og friluftsliv og folkehelse. Handlingsdelen av planen ble revidert i 2021.

Det har i løpet av året vært jobbet med to reguleringsaker som omhandler erstatningsareal.

Rælingen landbruksnemnd/landbruksutvalg har hatt fire møter i 2021, og 19 politiske saker ble behandlet. Nemnda er representert av: Marit Selman (leder), Sigbjørn Lia (nestleder), Bård Tjernshaugen, Martin Assmann Ottesen, og Lene Skovholt. Terje Moberg har deltatt som vara representant. Sekretær har vært Knut Samseth, landbrukssjef.

Tilbakeføring av areal ved Leca

Lecafabrikkens inntog på 70-tallet til Rælingen medførte vedtak og forordninger som skulle gjennomføres når aktiviteten rundt anlegget tok slutt. Dette har vært et sluttarbeid RKL har ledet eller har pushet i flere år. 2018 var året da landbruksnemnda endelig fikk håndtere delesaker etter jordlova hvor arealer skulle selges til naboer i fire parseller. I 2021 har det vært behandlet fire konsesjonssaker om tilleggsjord.

Kommuneplan og landbruksplan i Lørenskog

Lørenskog kommune har i kommuneplanen fastholdt sin fortetningspolitikk og har ikke ønsket utbygging i LNF-områder. En effektiv bruk av arealer avsatt til bolig skal sørge for vern av resterende jordbruksareal. Planen ble vedtatt den 11.02.15.

Planprogrammet for en ny rullering av kommuneplanen ble vedtatt desember 2021. I Samfunnsdelen legges FNs bærekraftsmål som ramme for planen. I visjonsdelen heter det; «Vi skal fortsette å ta vare på dyrkbar og dyrket matjord med tanke på kommende generasjoner. Jordsmonn er en begrenset ressurs som skal sikres i kommunen». Videre heter det: «Grønne næringer er viktige partnere for kommunens bevaring av skog, natur og kulturlandskap, og for å oppnå klimamål. Landbruket har en viktig rolle i klimautfordringene, som leverandør av tre som byggemateriale, bioenergi, gjennom karbonbinding i skog og jord, flomdemping og klimatilpasning. Landbruket er viktig for å bidra til grønn omstilling i samfunnet.» Arealdelene inneholder en avgrenset byggesone, som er kommunen sin implementering av grønn grense. En av hovedtemaene i revisjonen er «Marka, landbruksområdene og blågrønne verdier skal ivaretas og sikres.»

Temaplan landbruk for Lørenskog kommune 2017 – 2028 ble vedtatt i kommunestyret i november 2017. Dokumentet består av en plandel og en handlingsdel. Landbruksplanen er et kommunalt dokument for ønsket utvikling for kommunen i ulike fagområder overfor landbruket. Planen inneholder kommunens viktigste satsningsområder og utfordringer for landbruket. Økt matproduksjonen er et særlig viktig satsingsområde i Lørenskog. Klimaendringene og miljøutfordringene over et press mot landbruksdrifta i Lørenskog, og skogbruket har en viktig rolle både for friluftslivet, byggebransjen og karbonregnskapet. Temaplan landbruk synliggjør også samhandlingen mellom landbruket og andre samfunnsinteresser som næring, helse, utdanning og friluftsliv. Det er også igangsatt arbeide med en ny klima- og energiplan.

Også for Lørenskog har videreføring av jordsmonnprosjektet vært viktig. Veilederen fra jordsmonnprosjektet ble lagt fram for formannskapet (FS-062/19) som en orienteringssak.

I 2021 ble det satt i gang et forprosjekt om en Naturmangfoldplan. Landbrukskontoret har deltatt i arbeidet som Biofokus lager med rapporten. Rapporten sammenstiller kartleggingsarbeider i Lørenskog.

Planområder i Oslo

Kommuneplanen ble vedtatt i 2015, men er nå under rullering. Aktivitetssone i bynær del av Marka har vært et element i planen. Det nye byrådet ønsker ikke aktivitetssoner og disse vil bli fjernet ved revidering av kommuneplanen. Den nye bydelen Gjersrud/Stensrud innebærer stort tap av matjord og RKL har uttrykt bekymring for etterbruken av dette.

Kommunen har vedtatt strategisk plan (2019) for urbant landbruk, Spirende Oslo. De fem hovedmålene for planen er grønnere by, kortreist mat, spirende møteplasser, grønne læringsarenaer og samarbeidende kunnskapsby. Innenfor handlingsplanen for 2020–2023 arbeides det med areal for urbant landbruk, urbant landbruk som verktøy for kommunen, samarbeid og kunnskap og kommunikasjon. I 2021 ble det uttrykt ønske om at BYM og RKL innenfor denne planen utarbeider rapport om matproduksjonspotensiale av urbant landbruk og bynært landbruk.

Oslo deltok i RKLs Jordmonnprosjekt i 2019. Første rekke har det vært å kartlegge mulige erstatningsarealer i Oslo. Som i de øvrige kommunene i samarbeidet, har det også vært laget forslag til rutiner for hvordan jordsmonnet skal håndteres i plan- og bygningsslovsaker i Oslo. For videre oppfølging av planprogrammet for arealplanen som startet i 2021. Planstrategien 2020–2023 har basis i FNs bærekraftsmål hvor jordsmonn i inngår i bærekraftsmål 2 om sult og matsikkerhet, og bærekraftsmål 15 om å motvirke forringelse av matjord.

Oslo har over en årrekke arbeidet med en gjennomgang av kultur- og landskapsverdier i Sørkedalen.

I 2008 vedtok bystyret at byrådet skulle legge fram en skjøtelsplan for ivaretagelse av kulturlandskapet i Sørkedalen (Sørkedalen – evaluering av bebyggelse og vurdering av verneverdier). Skjøtelsplan for Sørkedalen med tilhørende dokument ble ferdigstilt i 2015. Bogstad gård sine 1700 dekar ble fredet i 2015 av Riksantikvaren. Sørkedalen ligger innenfor markalovens virkeområde

Markaloven

Formålet med markaloven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Bygge- og anleggstiltak er derfor forbudt i Marka. Loven omfatter ikke skogsdrift, og landbrukstiltak er unntatt fra byggeforbudet. Det skal allikevel søkes om landbrukstiltak i Marka, for at kommunen skal kunne fastsette om tiltaket faktisk er et landbrukstiltak.

RKL mottar kopi alle saker som ligger innenfor Marka. Det blir gitt uttalelse eller vedtak etter landbrukslovgivningen til saker som vedrører landbruk.

Landbruksmeldingen og FNs bærekraftsmål

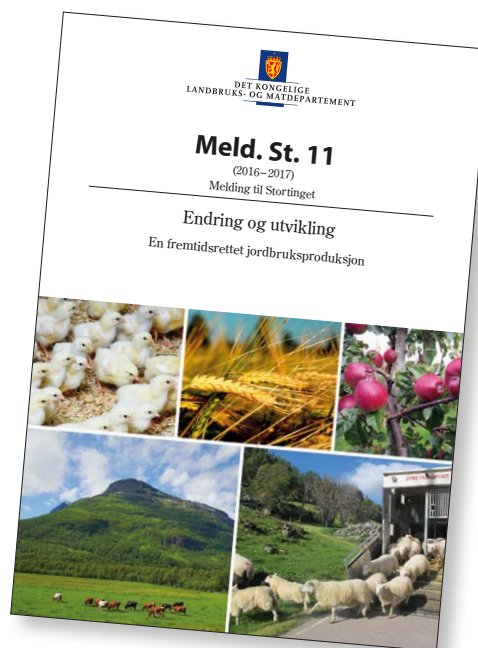
Regjeringen (2020) har understreket at jordvern er viktig for å nå flere av bærekraftsmålene, om sult og matsikkerhet og motvirke forringelse av matjord.

Nåværende stortingsmelding (2016 – 2017) Endringen og utvikling – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon, viderefører de fire overordnende mål i landbrukspolitikken:

- Matsikkerhet
- Landbruk over hele landet
- Økt verdiskaping
- Bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser

Landbruksmeldingen Meld. St. 11 (2016–2017) legger vekt på behovet om økt matproduksjon i tråd med befolkningsveksten. Stortinget vedtok i 2017 (Innst. 251 S) en videreføring av produksjonsmålet og mener at det må bli en økt selvforsyning i landet. Meldingen tar opp forhold i hele verdikjeden for norsk jordbruk: En effektiv næring som leverer det forbrukerne etterspør, og som tar inn over seg et stadig mer krevende internasjonalt marked.

I innstillingen 251 S, vedtatt av Stortinget i april 2017, understrekes at jordbrukets viktigste oppgave er å produsere mat. Norske bønder produserer trygg mat av høy kvalitet, og at både dyre- og plantehelsen

Stortingsmelding 11 fra 2016, gjeldende landbrukspolitikk.

er god. Samtidig registreres at norsk jordbruk har utfordringer, for eksempel med å opprettholde bruken av jordbruksarealet og beiteressursene, sikre rekruttering til næring og opprettholde de marginale jordbruksområdene. Jordbruket bidrar til viktige fellesgoder, som for eksempel åpne kulturlandskap, trygg mat, matvareberedskap og bosetting i hele landet i tillegg til å produsere mat. De fleste av fellesgodene er unike for landbruket, og produksjonen skjer samtidig med produksjonen av ordinære landbruksvarer og -tjenester. Videre påpekes det i innstillingen at jordbruket er en langsiktig næring som krever forutsigbare rammevilkår. Norsk landbruk er mangfoldig med variert bruksstruktur, topografi og klima som skal ivareta en rekke ulike mål ut over det å produsere mat. Dette krever differensierte virkemidler som er tilpasset de ulike forutsetninger i de forskjellige deler av landet.

Innstillingen 251 S presiserer at de fire overordnede målene for landbrukspolitikken videreføres, men at målet om matsikkerhet skal omfatte både matsikkerhet og beredskap.

SKOGBRUKSFORVALTNINGEN

Landbrukskontoret er delegert ansvar for saksbehandling og tilsyn etter skogbrukslova med tilhørende forskrifter. Kontoret har videre forvaltet de løpende oppgavene med hensyn til skogfond og tilskuddsordninger. Forvaltning etter markaforskriften (Forskrift om skogsdrift, Oslo mfl.), bl.a. søknader om hogst og veibygging, er en av oppgavene som krever stor oppmerksomhet. Noen enkeltsaker er vanskelige og krever mye arbeid.

I det daglige ytes det også service overfor brukere som har skogbruksfaglige spørsmål; evt. spørsmål om eiendomsgrenser, ønske om kart etc. I tillegg utfører kontoret flere årlige overvåknings- og kontrolloppgaver i regi av bl.a. Statsforvalteren og SSB. Landbrukskontoret blir ofte involvert i prosjekter i andre offentlige etater eller skogeierforening, som viser til innhenting av statistikk eller arealopplysninger i kommunen.

Skogressursene

Hogstkvantumet var på ca. 75 422 m³ i 2021 og utgjør en bruttoverd i overkant av 33,87 mill. kr. Selv om kvantumet gikk ned fra 2020 gikk økte verdien for tømmeret nesten 3 mill.kr. Hogsten i vår region var i 2021 ca. 20 000 m³ mer enn gjennomsnittet de 5 foregående årene.

Det ble i 2021 satt ut ca. 122 720 planter i regionen, som er en reduksjon på mer enn 160 000 fra året før. Dette kan nok delvis forklares med at skogeiere fritatt for skogfond frem til 2020 kunne registre 2 år med planting dette året. En annen forklaring på dette kan også være at det er mer fokus på innsåing av furu på svakere granmark enn tidligere. Planteaktiviteten er tett knyttet opp mot skogeieres foryngelsesplikt, og sier derfor mer om avvirkningsnivået i de tre foregående år enn om investeringsviljen blant skogeiere det året det plantes. Det ble våren 2021 gitt ekstra-

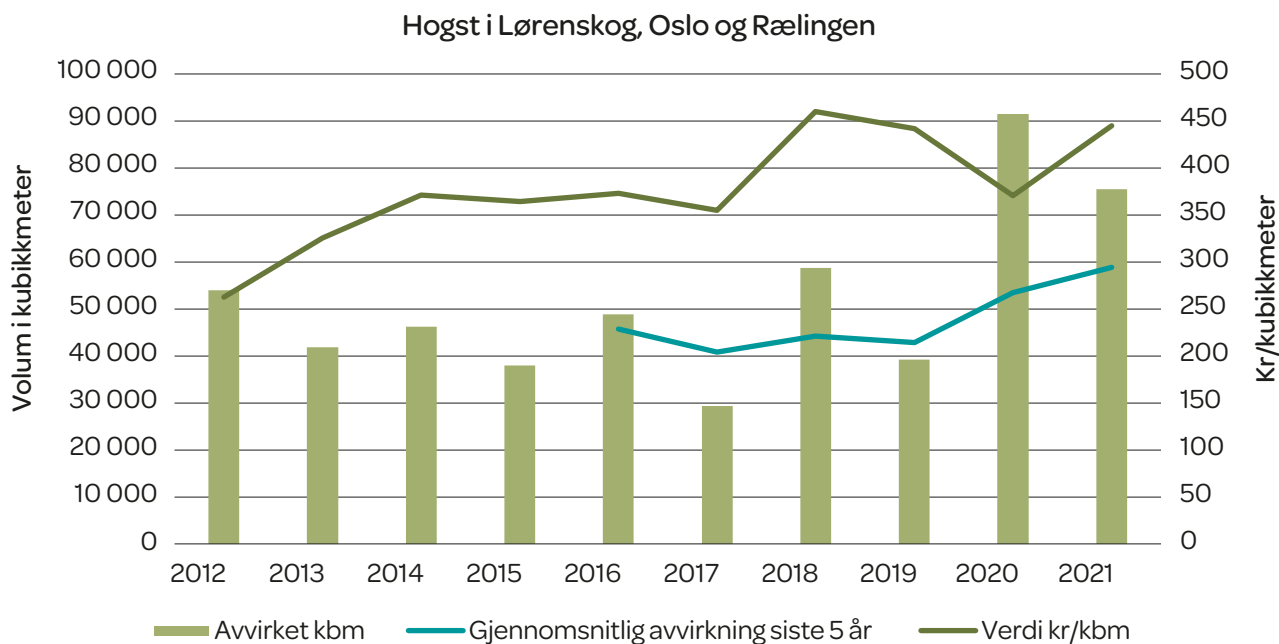

Planting etter hogst. Foto: Andreas Bostad Thaule, RKL

ordinært tilskudd til vårplanting for å opprettholde aktiviteten i skogbruket, som følge av korona.

Anslaget gir imidlertid ikke et fullgodt bilde av situasjonen, ettersom ikke all planteaktivitet innrapporteres gjennom skogfondssystemet. Det er derfor rimelig å anta at det reelle planteantallet er noe høyere. Skogeier er gjennom skogbruksloven forpliktet til å forynge skogen etter hogst. I vår region gjøres dette i de fleste tilfeller gjennom planting. Landbrukskontoret utfører årlig kontroll med at foryngelsesplikten overholdes.

Figur 2: Hogstdata for en 10-års periode.

Tilskudd til næringstiltak i skog

Forvaltningen bygger på Landbrukets tiltaksstrategier som gjelder for alle de 3 kommunene som kontoret forvalter (se nærmere om tiltaksstrategiene under kapittelet om miljø- og kulturminneforvaltning).

Tilskuddssatsen for ungskogpleie i bartrebestand var i 2021 på inntil 35 %. For arealer der JOB.U-prosjektet gjorde arbeider var satsen inntil 60 %. Det ble totalt utbetalt 203 315 kr til dette formålet i 2021. Dette er en økning med over 40 000 kr fra 2019, og om lag 60 000 kr mer enn gjennomsnittet de siste 10 år.

Det ble utbetalt 27 264 kr i tilskudd til tettere planting. I tillegg ble det utbetalt 157 365 kr gjennom det ekstraordinære tilskuddet til vårplantning i forbindelse med korona.

Skogfond

Det ble i 2021 behandlet 34 søknader om refusjon fra skogfond av landbrukskontoret. For skogkultur-

tiltak (plantning, ungskogpleie etc.) ble det utbetalt 1 104 662 kr. Landbrukskontoret 4 søknader om tilbakebetaling fra skogfondet til skogsbilvei (vedlikehold, opprusting og etablering). En av søknadene dreide seg om punktutbedring i form av en snuplass. Til sammen ble det utbetalt 1 374 004 kroner til disse formålene.

Markaforskriften

Markaforskriften (av skogloven 1987) skal sikre at utøvelse av skogbruk i Marka bidrar til å bevare og utvikle områdets kvaliteter knyttet til friluftsliv, naturmiljø, landskap, kulturminner og vannforsyning. Markaforskriften har regler for de fleste vanlige skogbrukstiltak, men fokus er i stor grad rettet mot foryngelseshogst og veibygging pga. meldeplikt på slike tiltak. Saksbehandling fordrer nær kontakt med skognæring, miljø- og kulturminneinteresser.

Det er i 2021 behandlet totalt 96 søknader om hogst i marka etter markaforskriften. Alle hogstmeldinger er administrativt behandlet. Maksimal tillatte størrelse på flatene er 30 daa innenfor marka.

Hogstbefaring i Sørkedalen. Foto: Andreas Bostad Thaule, RKL

JORDBRUK

Regionkontor landbruk forvalter en rekke økonomiske ordninger som er hjemlet i jordloven. Jordbruksavtalen er hvert år sentral i å sikre ulike mål i landbrukspolitikken. Den viktigste og største økonomiske ordningen er produksjonstilskudd for areal og dyrehold. Det er også andre tilskuddsordninger for miljøtiltak og kulturlandskapspleie.

Produksjonstilskuddene

Det er registreringsdatoer 1. mars og 1. oktober for produksjonstilskudd i jordbruket og avløsertilskudd til ferie og fritid. De 63 søknadene om produksjonstilskudd i 2021 gir kr 12,9 millioner. i inntekter til landbruket i våre tre kommuner.

Kontoret går igjennom og kontrollerer den enkelte søknad, og godkjenner for utbetaling. Ca. 10 % av søkerne blir trukket ut til risikobasert kontroll, hvor det enten blir dokumentkontroll eller besøk i felten der dyretall, arealbruk, gjødselplan og sprøytejournal blir kontrollert. Ved manglende eller mangelfull gjødslingsplan eller sprøytejournal foretas en reduksjon i tilskuddet. Landbrukskontoret foretok i 2021 avkorting i tilskudd for 3 foretak som ikke hadde godkjent gjødslingsplan.

Erstatning ved klimabetinget avlingsskade

Erstatning kan gis for svikt i avlingsmengde på mer enn 30 % av gjennomsnittsnittsavling når avlingssvikten skyldes klimabetinget avlingsskade. Vekstsesongen 2021 ga greie avlinger for både korn og gras, og det var ingen søknader om erstatning for avlingssvikt i våre kommuner.

Velferdsordninger i landbruket

Landbrukskontoret forvalter tre ordninger. To av ordningene, avløserhjelp til ferie og fritid og avløserhjelp i forbindelse med sykdom og svangerskap, er i hovedsak benyttet av husdyrprodusenter. Også planteprodusenter kan søke tilskudd til avløsning med sykdom dersom de rammes av sykdom under onnearbeidet. En tredje ordning er tidligpensjon for landbruket, dette er en ordning for brukere over 62 år, som skal bidra til å lette og fremskynde generasjonsoverganger i næringa.

Det var totalt 20 søknader om avløserhjelp til ferie og fritid i 2020. For refusjon av avløserutgifter ved sykdom mv. var det totalt 2 søknader i 2021. Det var ingen søknader om tidligpensjon for landbruket i 2021.

Ajourhold av markslag

I 2021 ble det påbegynt periodisk ajourhold av markslagskart AR5 for Lørenskog og Rælingen, som blir ferdigstilt i 2022. Det ble også gjort løpende ajourhold av markslag. Landbrukskontoret vurderer aktuelle arealer for ajourhold ut fra flyfoto og drar ved behov også ut på befaring av arealene. Markslagskart legges til grunn for innsending av oppdaterte arealtall til landbruksregisteret, og brukes som grunnlag for beregning av arealtilskudd i produksjonstilskuddssøknader.

MILJØ – OG KULTURMINNE- FORVALTNING

Landbrukskontoret har i jord- og skoglovssammenheng ansvar for samfunnets helhetsvurderinger av næringsinteresser og miljø- og kulturminneinteresser. Dette innebærer nært samarbeid med miljøvernansvarlige og kulturminneansvarlige i kommune og fylkeskommune.

Det er mange kvaliteter knyttet til miljø- og kulturminneinteresser innenfor våre landbruksarealer. Kontoret har således et stort ansvar for å ivareta samfunnsgodene knyttet til dette.

Arbeidet med miljø- og kulturminneforvaltning i skog er særlig forankret i markaforskriften. Saksbehandling etter markaforskriften er nærmere omtalt i kapittel om skogforvaltning over.

Informasjonsarbeid

Kontoret sendte i 2021 ut fire infoskriv til grunneiere og bønder i regionen med informasjon om blant annet lovverk, tilskuddsordninger til miljø og produksjon og prosjekter ved Regionkontor landbruk.. En annen kanal for å formidle informasjon er hjemmesiden, som brukes til nyheter og faglig informasjon. Det er også egne side på Facebook for «Urbant og bynært landbruk» og for «Utvalgte kulturlandskap Sørkedalen og Nordmarksplasser».

Tilskuddsforvaltning og nye tiltaksstrategier

Tilskuddsordningene som forvaltes av kommunen skal ha en overordnet flerårig tiltaksstrategi. I 2020/21 ble de nye tiltaksstrategiene for Lørenskog, Oslo og Rælingen revidert og vedtatt. Tiltaksstrategiene gjelder for perioden 2021–2024. De er i tråd med landbruksplanene for Lørenskog og Rælingen, samt de eksisterende skjøtselsplanene for enkelte områder i Oslo og forvaltningsplanene for de utvalgte kulturlandskapene (UKL) Nordmarksplassene og Sørkedalen. Ved tildeling av tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket og tilskuddsordningene

Landbruket tiltaksstrategier, felles for alle tre kommunene.

i skogbruket brukes prioriteringene i vedtatte landbrukets tiltaksstrategier.

De lokale midlene fordeles etter saksbehandling og råd fra *Regionalt råd for næring, miljø og kultur i Landbruket* (RL-rådet). De som er med i denne gruppa er foruten landbrukssjef, en representant fra bondelagene i hver kommune, en fra småbrukerlagene i regionen og en representant fra hver av kommunene (medarbeidere med miljø-, plan-, landskap- eller kulturfaglig kompetanse).

I 2021 var disse med i RL-rådet:

- Ole Haug (Lørenskog landbruksforening)
- Thomas Karstad (Rælingen landbrukslag)
- Kristin Nesmoen (Oslo og Aker bondelag)
- Tore Berger (Sørkedalen Bonde og småbrukerlag)
- Arne Bjørnholt (Nedre Romerike skogeierlag)
- Rakel Rauntun (Lørenskog kommune)
- Jan Olav Nybo (Oslo kommune)
- Mia Valsjø (Rælingen kommune)

Utdeling av kulturlandskapspris 2021: Elin Langsholt fra Lillomarkas Venner (t.v), Erik Anders Aurbakken fra Sandås Vel, Knut Samseth landbrukssjef, Torgeir Skovdahl fra Alna Ridesenter og Marianne Borgen ordføreren i Oslo kommune (t.h.). Foto: Ana Nilsen

Kulturlandskapsprisen 2021

Kulturlandskapsprisen for 2021 ble tildelt Hestejordene, et samarbeidsprosjekt mellom Sandås Vel, Lillomarkas Venner og Alna ridesenter i Oslo kommune.

Prisen består av 20 000 kr og en vandrepremie. Ordfører Marianne Borgen delte ut prisen den 17. oktober foran mange ildsjeler og innbyggere som kom innom for å feire Hestejordene ved Rødtvet med taler, kake og tømmerkjøring med hest.

Prosjektet Hestejordene berømmes for samarbeidet mellom organisasjonene og for bevaring av kulturlandskapet på beiteområdene i Groruddalen. Hver sesong legges det ned anslagsvis 250 dugnadstimer for rydding og tilrettelegging for beitedyr og turgåere. Dyra på beiten er godt synlige for alle forbipasserende og dette er et godt eksempel for det gode samspillet mellom aktiv bruk av jordbruksarealer, bevaring av biologiske verdier og tilgang for turgåere.

Miljø- og kulturminneregistreringer

I våre kommuner er det registrert mange viktige områder for biologisk mangfold. Data for Lørenskog, Oslo, Rælingen er tilgjengelig i Naturbase og Kilden (Nibio). Det foreligger også områdevis kulturminne-

Hesten er en verdig prisvinner med skånsom uttak av tre. Foto: Ana Nilsen

registreringer i skog. Dataene finnes i Riksantikvarens innsynsløsning på nett. I 2021 vedtok Lørenskog kommune kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap i Lørenskog for perioden 2022 – 2030. Den er sett i sammenheng med andre planer, først og fremst Lørenskog kommunes kommuneplan hvor samfunnsdelen ble vedtatt i 2020 og regionale føringer for kulturminneforvaltning. Landbrukets kulturminner og kulturlandskap er ivaretatt og videreført i den nye planperioden.

Tilskudd til miljøtiltak i skog

Det kan søkes om tilskudd for tiltak i skog som er viktig for biologisk mangfold, friluftsliv, landskap og kulturminner. Dette er en ordning for å avhjelpe skogeiere som blir økonomisk berørt av å ivareta eller utvikle miljøverdier. Ordningen gir kommunen mulighet til midlertidig sikring av miljøverdier uten bruk av egne midler. Midlene inngår i kommunenes samlede tildeling av NMSK-midler, og er ikke øremerket til dette formålet. Det kan gis inntil 30% tilskudd ved avståelse av hogst, eller andre miljøhensyn, fortrinnsvis i viktige områder for biologisk mangfold. Det kan også gis inntil 100% tilskudd til å bevare eller videreutvikle viktige miljøverdier som er skjøtselsbetinget. Det er utarbeidet eget søknadsskjema for tilskuddsordningen. Det ble ikke søkt om midler til miljøtiltak i skog i 2021.

Hester på beite ved Hestejordene. Groruddalen i Oslo Rølingen. Foto: Torgeir Skovdahl

Dreneringstilskudd

Dette er kommunale midler til drenering av jordbruksjord for å fremme økt matproduksjon og redusere faren for erosjon av matjord. Tilskuddssatsene er fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Dreneringspotten for 2021 ble kr. 150 000, men behovet ble større. Landbrukskontoret mottok 3 søknader om drenering og det ble total innvilget 393 800 kroner i dreneringstilskudd. Dette tilsvarer 187 daa drenert jordbruksareal i vår region.

SMIL – spesielle miljøtiltak i jordbruket

Dette er kommunale midler til miljøfremmende tiltak, som går utover det som kan forventes av normal jordbruksdrift. Søknadsfrist i 2021 var 15. mars.

Det kan søkes SMIL-tilskudd til:

1. Forurensningstiltak

- Utbedre hydrotekniske anlegg for å hindre erosjon
- Anlegg av fangdam for å rense/sedimentere avrenning fra jordbruksarealer
- Etablere vegetasjonssone mot vassdrag

2. Kulturlandskapstiltak

- Ivareta biologisk mangfold
- Holde gamle beiter åpne
- Tilgjengelighet – tilrettelegging for allmennheten
- Vern av kulturminner og kulturmiljøer/bygninger

Det kan også ytes tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter.

SMIL-potten for 2021 ble 600 000 kr. Inkludert inndratte midler fra utgåtte prosjekter på 205 400, ble det total 805 400 kr i SMIL-potten.

Det ble mottatt 12 SMIL-søknader, hvorav 8 til forurensningstiltak og 4 søknader til kulturlandskapstiltak. 11 søknader fikk tildelt total 805 400 kr. tilskudd.

Utbedret tursti ved Søndre Ringerike i UKL-Sørkedalen.

Foto: Ada Bjordahl

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL)

Satsingen Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) er en oppfølging av nasjonale mål om å ivareta kulturlandskapet. Dette er et samarbeid og spleiselag mellom landbruksmyndigheter og miljømyndigheter. Det er totalt 46 utvalgte områder fra hele landet og vår region er representert med 2 områder i Oslo kommune, UKL-Nordmarksplassene og UKL-Sørkedalen. Ordningen forvaltes av landbrukskontoret siden 2020. Tilskuddspotten for UKL-områdene i Oslo ble på 1 352 528 kroner, inkludert ca. 200 000 inndratte og 100 000 ekstraordinære midler i 2021. RKL mottok 28 UKL-søknader og innvilget 1 352 528 kroner i tilskudd.

I 2021 ble det utarbeidet skjøtselsplan for utvalgte kantsoner langs Sørkedalsvassdraget. Dette er en praktisk og operativ plan som gir et felles grunnlag for grunneiere og forvaltningsmyndigheter for hvordan skjøtsel kan skje i de aktuelle sonene langs Sørkedalsvassdraget. Planen ivaretar temaene skjøtsel av kantsoner, erosjonssikring av elvekant, utøvelse av friluftsliv og ivaretagelse og fremheving av kulturminner balansert mot hensynet til naturmangfold.

I august 2021 ble det arrangert et todagers slåttekurs på UKL-Nordmarksplassene i samarbeid med norsk botanisk forening. Slåttekurset ga en innføring i skjøtsel av slåttemarker, botanikk og pollinerende insekter. Gjennom helgen kunne 18 deltakere prøve seg på praktisk slåttearbeid med ljà, lære å slipe eller hamre ljàen, delta i blomstervandring, høre om kulturlandskapshistorien til Nordmarksplassene og hvordan man kan lage sin egen blomstereng for insekter.

Høsten 2021 arrangerte Statsforvalteren i samarbeid med kommuner og Utvalgte kulturlandskap i jordbruket to av tre moduler av et kurs i næringsutvikling. Deltagerne på kurset som er bønder og grunneiere, vurderer å starte opp, eller er i gang med reiselivstilbud, lokalmatproduksjon eller andre former for næringsutvikling på gården. Hensikten med kurset er å gi kunnskap, inspirasjon og ideer til hvordan de kan utvikle reiselivstilbud, videreforedling eller annen virksomhet på og rundt gården. I tillegg har det vært viktig å skape et nettverk som kan være gode støttespillere for deltakerne også i tiden etter kurset. Det gjenstår en modul av kurset som vil bli avholdt i mars 2022.

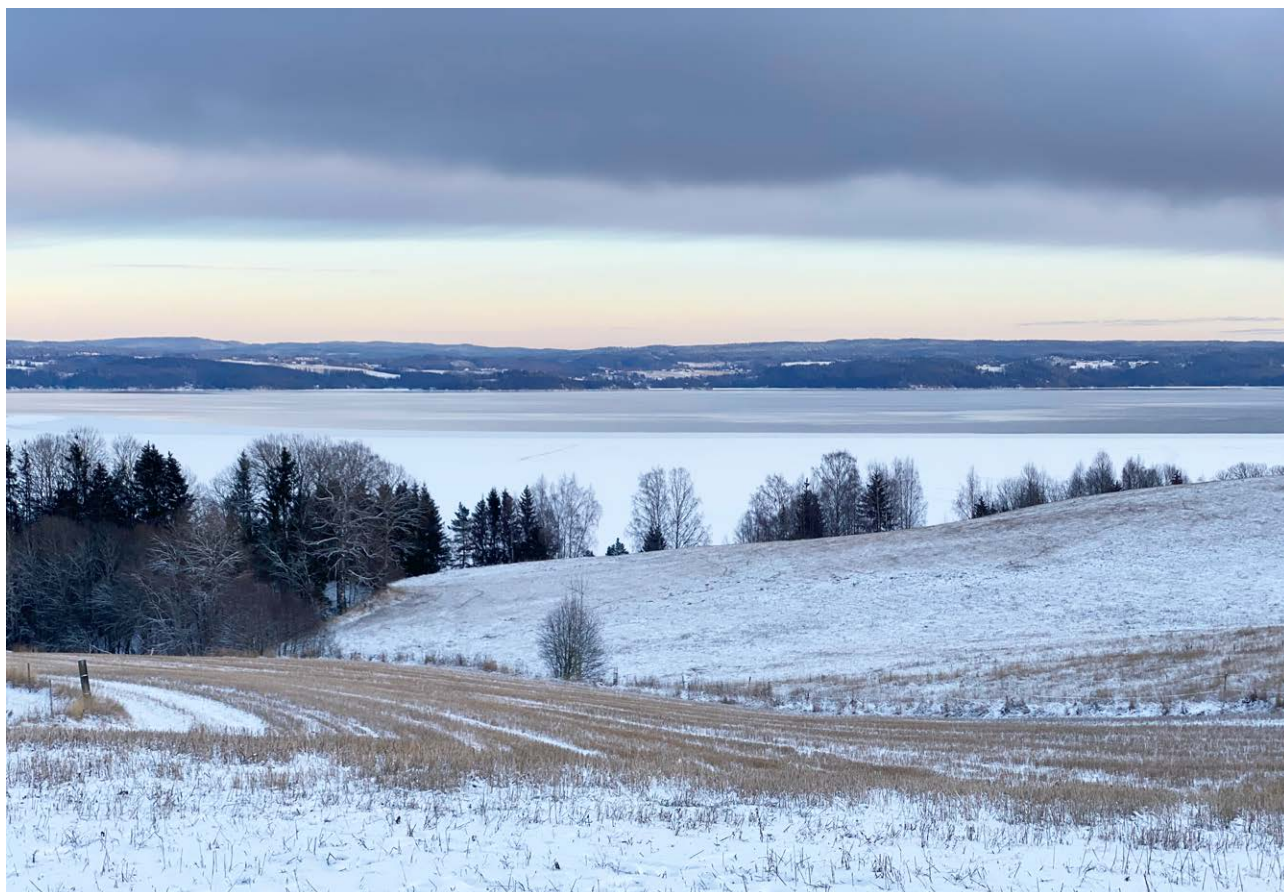
Regionalt miljøprogram (RMP)

Dette er en tilskuddsordning, hvor statlige midler blir fordelt av Statsforvalteren i Oslo og Viken til gjennomføring av tiltak for å redusere forurensning og fremme verdiene i kulturlandskapet. Regionalt miljøprogram er vedtatt for en 4-års periode 2019–2022.

Tiltakene som inngår gjelder to hovedgrupper:

1. Forurensningstilskudd til ingen jordarbeiding, vegetasjonssoner, gras på erosjonsutsatt areal, fangvekster med mer.
2. Kulturlandskapstilskudd til skjøtsel av beiteareal, kulturminner, slått av artsrik eng med mer.

Totalt 36 gårdbrukere søkte om tilskudd gjennom RMP til forurensningstiltak og kulturlandskapstiltak. Tiltakene gir en betydelig reduksjon i avrenning av jord og næringsstoffer til vassdrag, og bidrar til å holde kulturlandskapet i hevd. Oversikt over oppslutningen om RMP i 2021 er presentert i tabell 5.

Utsikt mot Øyeren og areal med ingen jordarbeiding om høsten ved Uller i Rælingen. Foto: Ida Frantzen Gjersem RKL

Tabell 5: Oversikt over oppslutning om RMP i forhold til produksjonstilskuddssøknadene (PT) fra 2021.

	LØRENSKOG	OSLO	RÆLINGEN
Andel gårdbrukere som søker RMP tilskudd	48 % (10/21)	52 % (13/25)	76 % (13/17)
Andel av kornareal med ingen/utsatt jordarbeiding	28 %	47 %	17 %

Vannkvalitet

RKL deltar i arbeidet med å bedre vannkvaliteten i vann- og vassdrag innenfor vårt distrikt. RKL har vært representert i temagruppe landbruk for vannområde Leira-Nitelva, temagruppe landbruk i vannområde Øyeren, samt i administrativ prosjektgruppe for vannområde Oslo. I Oslo deltar RKL i tillegg i drikkevannsforum, med spesielt fokus på Maridalen og landbruket der.

Økologisk dyrking

Arealer i økologisk planteproduksjon utgjorde 14,2 % av totalt jordbruksareal i 2021 i snitt for de tre kommunene. Rælingen og Oslo kommune har høyest andel areal omlagt til økologisk. Det har vært nedgang i andel økologisk areal i Rælingen fra 2020 til 2021 grunnet blant annet at en produsent har lagt ned økologisk drift.

Tabell 7: Oversikt over økologisk planteproduksjon i daa per kommune for 2021 (2020 tall i parentes).

	LØRENSKOG	OSLO	RÆLINGEN	SUM
Totalt jordbruksareal i drift daa **	5 145 (5 140)	7 203 (7 428)	6 521 (6 132)	18 869 (18 700)
Totalt økologisk areal i drift daa**	0 (0)	1 752 (1 757)	931 (1346)	2 683 (3 103)
% økologisk av totale jordbruksareal	0 % (0)	24,3 % (23,6)	14,2 % (21,9)	14,2 % (16,5)

**Kilde: Søknader om produksjonstilskudd 2021.

Plantevernmiddebevis

Kontoret er ansvarlig for å vurdere vilkår for utstedelse av autorisasjonsbevis for kjøp og bruk av plantevernmidler. Det ble utstedt 13 autorisasjoner innenfor våre kommuner.

Areal- og kulturlandskapstilskudd

Areal- og kulturlandskapstilskuddene stiller miljøkrav som må overholdes for å motta produksjonstilskudd. Foretak som mottar produksjonstilskudd kan ikke foreta inngrep som er av negativ betydning for kulturlandskapet. Regelverk krever også at pløying nært vassdrag ikke skjer nærmere enn to meter. Det er ikke avdekket brudd på disse forholdene ved kontroller i 2021.

Forvaltning av Skulerud skog, Lørenskog

LJFF disponerte i 2021 fellingsretten på ett rådyr i Skulerud skog. Kvoten ble ikke fylt.

Etter den lukkede hogsten i kommuneskogen 2019/2020, ble det i 2021 foretatt en opprydding da mye av gjenstående trær har blåst ned. Det ble tatt ut 61 m³. I tillegg ble det satt 2 150 planter i bakken. Det ble også gjennomført noe oppgradering på veien innenfor Skulerud.

Vilt- og fiskeforvaltning i Lørenskog

Regionkontor Landbruk har forvaltningsansvaret innen hjortevilt, bever og fisk i Lørenskog. Saker som inngår i oppgavene er godkjenning av vald og bestandsplaner, utstede fellingstillatelser for elg og rådyr, forvaltning av gjess (eggsanking/skadefelling),

ajourføring av opplysninger i hjorteviltregisteret, arrangerer jegerprøven, mm. Kontoret svarer samtidig ut henvendelser fra innbyggerne omkring utfordringer med vilt som rådyr, grevling og fugler i hagene.

Elgjakten i 2021 resulterte med 8 felte, av total 15 tildelte dyr. Fellingsprosenten på rådyr ble 46 %, eller 47 av 102 rådyr ble felt i 2021.

I 2021 satte landbrukskontoret i gang med utarbeidelse av kommunale mål for elg, rådyr og hjort. I den forbindelsen ble det bestilt rapport om vurdering av hjorteviltbestanden og det ble avholdt flere møter med grunneiere, rettighetshavere og interesseorganisasjoner i Lørenskog. De kommunale hjorteviltmålene er planlagt ferdigstilt i 2022.

Regionkontor Landbruk har ansvar for viltoppsynet i Lørenskog og det består av tre personer. Viltoppsynet driver oppsyn (tilsyn skogbrann, båndtvang) i Marka og håndterer påkjørt og skadet vilt (fallvilt) i kommunen. I 2021 ble det total 36 fallviltoppdrag i kommunen.

Viltoppsynet gjennomfører eggsanking og ved behov skadefelling av kanadagås på kommunal grunn. Eggsankingen ble gjennomført på slutten av rugetiden i mai, og det ble ingen skadefelling av kanadagås i 2021.

Jegerprøveeksamen ble for første gang arrangert høsten 2021 i Lørenskog. Dette er et tilbud til innbyggere i Lørenskog som tar jegerkurset. RKL har også ansvar for å behandle søknader om motorferdsel i utmark og på vassdrag i Lørenskog kommune.

Veterinærvaktordningen er viktig for dyrevelferden. Foto: Ida Marie Gjersem, RKL

Veterinærvaktordning for Nye Stor-Oslo

Den kommunalt ledede veterinære vaktordning kom i stand i 2009. Dette er en ordning som Mattilsynet tidligere hadde hånd om. Lørenskog kommune er fra 2020 vertskommune for «Nye Stor-Oslo» vaktområde hvor de 7 kommunene Lørenskog, Lillestrøm (gamle Skedsmo), Rælingen, Oslo, Nittedal, gamle Asker og Bærum inngår i vaktområdet. RKL har gjort det administrative arbeidet og møter i Kontaktutvalget.

Kystgeit – tilrettelegging for skjøtsel i Oslo

Kystgeit-prosjektet har vært på dagsorden i Oslo siden 2016. Et viktig element for Oslo er beiting av kulturlandskapet samtidig som at en truet husdyr-rase blir ivaretatt i der. I desember 2016 ankom 23

friske geiter til Bogstad. RKL fikk 57 000 kr støtte fra Byråd for Miljø og Samferdsel i 2021. Det ble delt ut kr 59 850 til innkjøp av nofence (radiobjeller) til to gårder. Nofence beiteteknologi med geiter og sauer ble for første gang prøvd på Kjelsaas og Bogstad gård og dette vil bidra til målrettet beiting og gjenåpning av kulturlandskapet i Sørkedalen.

Skjøtselstiltak i Sørkedalen

Som en del av oppfølginga av skjøtelsesplan for Sørkedalen (2015), bevilger Byråd for Miljø og Samferdsel i Oslo midler for å støtte arbeidet. I 2021 fikk RKL 62 000 kr støtte til skjøtselstiltak i Sørkedalen. Ingen søknad ble mottatt i 2021 og midlene blir dermed overført i potten for 2022.

NÆRINGSUTVIKLING

Anne Liv Menstad med nystartet blomsterbedrift i 2021 på Brenna gård i Sørkedalen. Foto: Lars Kauserud og Knut Samseth

Landbrukskontoret driver på generell basis veiledning til brukere som ønsker å etablere ny produksjon eller virksomhet på sine gårder. RKL er første-
linjekontor for søknader til Innovasjon Norge (IN) for bygdeutviklingsmidler, *IBU*-midler.

Innovasjon Norges BU-pris for Oslo

Gruten og Siri Mittet fikk årets BU-pris for Oslo. Prisen på 50.000 kr som ble overrakt av Innovasjon Norges regiondirektør Willoch Haugen, ble gitt de for deres nyskaping av dyrkningsmediumet kaffegrut. Gruten driver som ved oppstarten, med å samle inn kaffegrut fra bedriftskunder og nyttiggjør dette ved å dyrke østerssopp i dette vekstmediet, og lager såpe og mye annet. I 2019 ble 9 tonn kaffegrut samlet inn og 1,6 tonn sopp produsert.

Siri Mittet samler inn kaffegrut i Oslo.

Foto: Facebooksiden til Gruten

Innovasjon-Norge søknader

Fire søknader ble innvilget tilskudd innen næringsutvikling i 2021. Det var en innenfor tradisjonelt landbruk (generasjonsskifte) og tre innenfor tilleggsnæring (to i Oslo og en i Rælingen). Innen tilleggsnæring er de fleste reiselivsorientert med vekt på lokalt matsalg. Det ble innvilget tilskudd til tre bioenergisjekter, en i hver kommune.

PROSJEKTER

Etablering av 40 parseller på Skårer gård i Lørenskog. Foto: Knut Samseth RKL

Etablering av parsellhager i Lørenskog

I 2020 kartla landbrukskontoret mulighetsrommet for parsellhager (14 steder) på kommunal grunn. Som en følge av dette startet Lørenskog opp med pilotprosjekt ved Skårer gård og tilrettelegging for parsellhagebruk på to andre steder i kommunen (Løken og Fjellhamar). Landbrukskontoret ved prosjektleder Agnes Lyche Melvær tilrettela prosjektene med plantegninger og organisering av parsellhagene. Det ble i samarbeid med skolehagene lagt til rette for vann, jordforbedringer og stier mellom parsellene. Hele 40 parseller på Skårer ble startet opp. Ved Fjellhamar er en mindre gruppe i gang sammen med Fjellhamar skole.

Nina Berge underviser om komposteringsteknikker på Linderud gård i Oslo. Foto: Knut Samseth RKL

Besøk hos møbeltapetserer og IPT-tilbyder Mona Skogen i Fredrikstad. Foto: Knut Samseth RKL

Kompetanseutvikling om kompost og jordsmonn i urbant landbruk

For å styrke kunnskapen om jord og livet i jorda, fikk Regionkontor landbruk midler fra Statsforvalter og fylkeskommunen. Som en fortsettelse på seminaret i 2020, laget kontoret en film om komposteringssteknikker som ble lagt ut på vår facebookside i 2021. Nina Berge presenterte i filmen 4 kompostteknikker.

Skogkultur – ungsogpleie – JOB:U

RKL har hatt flere tidligere vellykkede skogkulturprosjekter, blant annet i 2009 og 2014. Et nytt prosjekt startet opp i 2018, og ble avsluttet i 2019. I 2020 ble det søkt om midler fra Viken fylkeskommune til et 3-årig prosjekt. Grunnet korona ble det ikke noe av prosjektet i 2020, men i 2021 ble det litt mer fart på sakene. Sammen med Skogselskapet i Oslo og Akershus ble det satt i gang et såkalt JOB:U-prosjekt. Formålet med prosjektet er foruten å gi økt ungsogpleieaktivitet, også en mulighet for

ungdom til å få prøvd seg som skogsarbeider noen uker. I forkant av jobben kurses ungdommene i bruk av ryddesag. Prosjektet stiller også med ryddesager og verneutstyr. Sommeren 2021 var tre unge menn i sving og ryddet 182 dekar med ungsog hos tre skogeiere i Lørenskog.

Pilotprosjekter demensomsorg i Lørenskog og bydel Nordre Aker

Landbrukskontoret deltar i kommunens prosjekt om demensomsorg og inn-på-tunet. Lørenskog er plukket ut til å være en av pilotkommunene i landet for å bygge opp et tilbud for yngre demente som kan komme på en gård. I Lørenskog er det igangsatt markedssondering om hvem kan tilby tjenester. Det har skapt stor entusiasme blant helsefaglige å kunne se tilbud som gis på Østlandet. Kontoret har i høst også vært litt delaktig i et tverrsektorielt samarbeid, for å sette ord på behov og tilbud for beboernes livsvilkår i kommunen.

Viktig å være føre var om hendelser som truer landbruket og dyrevelferden. Foto: Knut Samseth RKL

Beredskapsplanen for landbruket

RKL laget i 2021 en ny beredskapsplan for landbruket i Oslo, Lørenskog og Rælingen. Den er basert på Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse), laget av Direktoratet for samfunnssikkerhet Beredskapsplanen beskriver uønskede, ekstraordinære hendelser i landbruket, og hendelser der landbruk blir spesielt skadelidende. Planen gir en instruks for hvordan kommunene skal håndtere disse, ved hjelp av

Regionkontor landbruk. Revideringen av planen tar bla for seg tørkeår og skogbrannfare, med virkning for landbruket og dyrevelferd.

Beredskapsansvarlige i hver kommune samt Beredskapsetaten i Oslo er kontaktpunkt mellom RKL og kommunen. Planen er innarbeidet i administrasjonens øvrige beredskapsplaner, og vedlikeholdes årlig.

VEDLEGG – STATISTIKK

Arbeidsstatistikk ved RKL

Tabell 8: Fordeling av kontorets arbeidsressurser i 2021 på ulike oppgaver. PST av totalt, av kommunetotal og kostnadsfordeling kommunene i mellom

	Løren- skog	Oslo	Ræl- ingen	Felles kom- munalt	Lør. K.							SUM
					Lø VILT	Urbant landb Lør	skog/ Vet. Vakt	Urbant landb RKL	UKL Oslo	Skog- kultur	Bet. Prosj.	
Sum	915	861	800	2080	392	924	23	37	490	93	2	6617
%tot	14 %	13 %	12 %	31 %	6 %	14 %	0 %	1 %	7 %	1 %	0 %	100 %
%totkorr	35,5 %	33,4 %	31,1 %									100 %
Kommuneavtale	29,5 %	42 %	28,5 %									100 %

Skogbruksstatistikk

Tabell 9: Skogbruksstatistikk, avvirkning, skogfond, skogkultur, tilskudd

		Lørenskog				Oslo				Rælingen				Sum	
Avvirkning	2021														
Avvirket m³		5 963				67 573				1 886				75 422	
Bruttoverdi kr		kr	2	440	502	kr	30	339	210	kr	778	979	kr	33	558 691
Skogfond															
Saldo pr 01.01.2021		kr	1	419	317	kr	9	607	030	kr	1	016	435	kr	12 042 782
Endring		kr			-822	kr	2	202	985	kr			8 129	kr	2 210 292
Saldo pr 31.12.2021.		kr	1	418	495	kr	11	810	015	kr	1	024	564	kr	14 253 074
Skogkultur, investeringer															
Nyplanting stk					15 660				91 710				5 000		112 370
Supplering stk					3 840				4 200				2 310		10 350
Sum plantet stk					19 500				95 910				7 310		122 720
Såing									1 870						1 870
Totalkostnad etablering		kr			161 832	kr			606 348	kr			47 093	kr	815 273
Ungskogpleie daa					273				1 411				49		1 733
Ungskogpleie kr		kr			135 475	kr			804 737	kr			34 100	kr	974 312
Ungskogpleie tilskudd		kr			52 150	kr			141 100	kr			10 065	kr	203 315

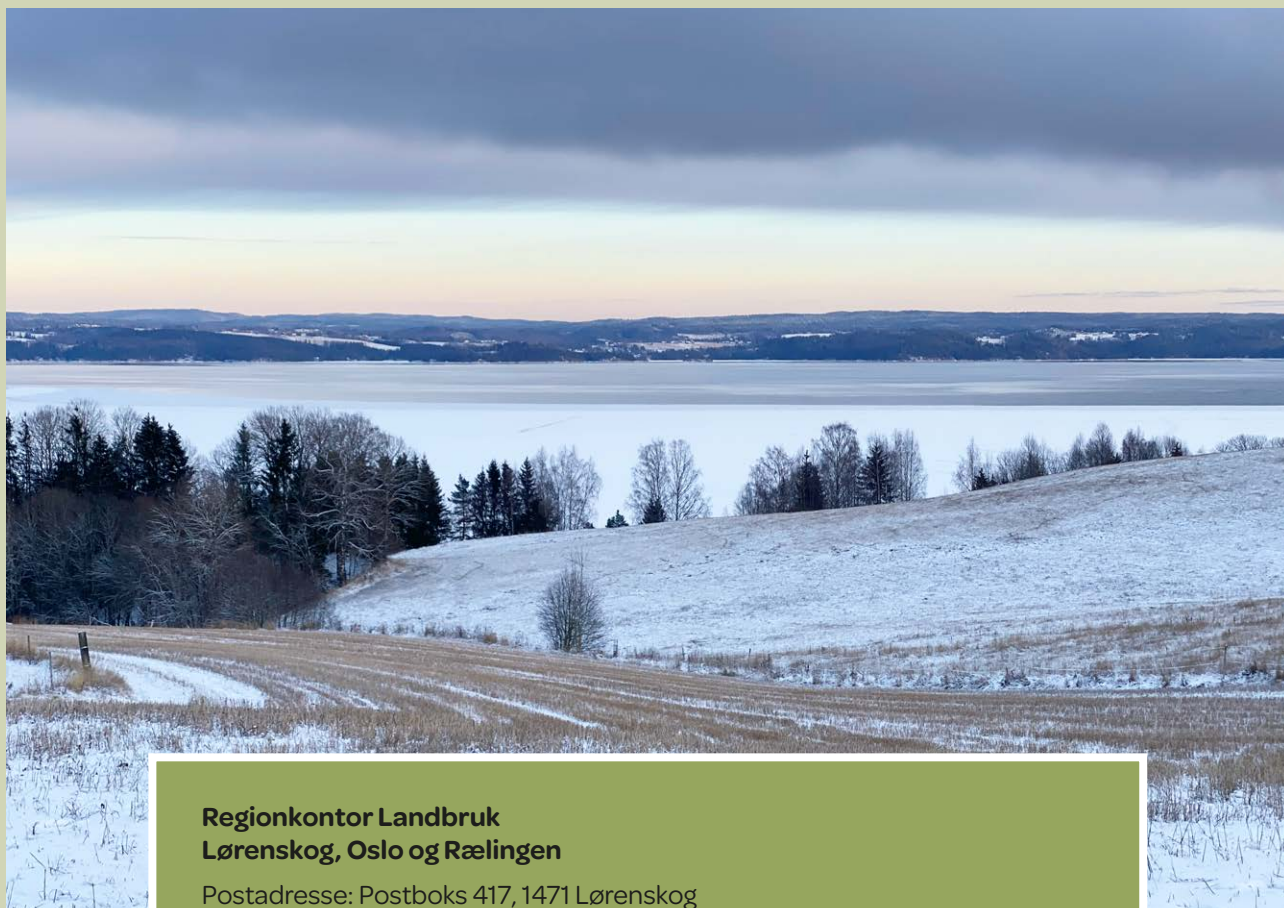
Tabell 10: Oversikt over hogstmeldinger i marka behandlet av RKL i 2021

	Antall flater	Godkjent areal	Gjennomsnitt flatestørrelse	Flate	Frøtre	Skjerm	Kant	Små-flate	Gjennom hogst
Lørenskog	26	255	10	94 %	0 %	0 %	0 %	1 %	5 %
Oslo	64	1168	18	74 %	15 %	0 %	0 %	1 %	10 %
Rælingen	6	125	21	53 %	47 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Sum	96	1548	16						

Jordbruksstatistikk

Tabell 11: Antall mottatte søknader og bevilget tilskudd

	Lørenskog	Oslo	Rælingen	SUM
Produksjonstilskudd				
Søknader	21	25	17	63
Tilskudd	3 683 267	3 638 585	4 560 562	11 882 414
Refusjon utgifter til avløser, ferie og fritid:				
Søknader	6	5	9	20
Refusjonsbeløp	355 152	199 882	505 236	1 060 270
Refusjon av avløserutgifter ved sykdom etc				
Søknader	2	0	0	2
Tilskudd	81 408	0	0	81 408
SMIL – Fangdammer, bygnings- og hydrotekniske miljøtiltak				
Søknader	2	3	3	8
Tilskudd	38 600	190 800	379 000	608 400
SMIL – Kulturlandskapsmidler og biologisk mangfold				
Søknader	2	0	2	4
Tilskudd	78 900	0	118 100	197 000
Dreneringstilskudd				
Søknader	0	2	1	3
Tilskudd	0	269 800	124 000	393 800
Utvalgte kulturlandskap i Oslo				
Søknader	-	28	-	28
Tilskudd	-	1 352 528	-	1 352 528
RMP – Tilskudd til kulturlandskaps- og forurensningstiltak				
Søknader	10	13	13	36
Tilskudd	358 615	497 460	616 815	1 472 890
SUM TILSKUDD	4 595 942	6 149 055	6 303 713	17 048 710

**Regionkontor Landbruk
Lørenskog, Oslo og Rælingen**

Postadresse: Postboks 417, 1471 Lørenskog

Besøksadresse: Festplassen 1 (Lørenskog hus, 8. etg), 1473 Lørenskog

Sentralbord: 67 93 40 00

www.regionkontorlandbruk.no

